

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

Workshop: Stap voor stap naar BKN: Welke stappen zet(te) de gemeente Ede?

Op woensdag 29 mei 2024 organiseerden Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel en het Ministerie van LNV de bijeenkomst 'Aan de slag met Basiskwaliteit Natuur' in het Akoesticum in Ede. Naast een inspirerend plenair programma waarin Naturalis, Vogelbescherming Nederland en het Ministerie van LNV verhaal deden, werd de rest van de middag gevuld met verschillende workshops. Gemeente Ede gaf invulling aan één van de deelsessies.

De gemeente Ede is een van de gemeenten die al stappen heeft gezet richting Basiskwaliteit Natuur (BKN). Wim Kuster, beleidsregisseur Natuur en Landschap, en Carlo van Rijswijk, adviseur Ecologie bij de afdeling Beleid, Infrastructuur en Milieu, lichtten hun aanpak stap voor stap toe. De sessie werd grotendeels bijgewoond door andere geïnteresseerde gemeenten die ook graag met BKN aan de slag willen gaan of hun bestaande initiatieven verder willen ontwikkelen.

Wim Kuster begon de presentatie met een beschrijving van de situationele context. Hij benadrukte dat de gemeente Ede wordt gezien als een mooie en aantrekkelijke omgeving, met veel watergebieden, boslandschappen, recreatieruimtes en een grote toestroom van toeristen. Hoewel Ede hoog scoort op het gebied van beleving, onthult een nadere blik op het landschap een zorgwekkende realiteit. Wim Kuster: "Ondanks onze mooie landschappen en onze inzet gaat het niet goed met de natuur en landschapskwaliteit in Ede. De biodiversiteit neemt al decennia af, zowel in onze natuurgebieden als in het stedelijk gebied en het buitengebied."

De relatie met de natuur herstellen

Vanuit haar omgevingsvisie is de gemeente Ede begonnen met het uitwerken van een programma om de biodiversiteit te herstellen. Met dit programma wil de gemeente de relatie met de natuur herstellen door in al haar activiteiten het natuurlijke systeem te respecteren en het gebruik ervan te verduurzamen. Dit betekent een verschuiving van aantasting naar versterking. Natuurintegratie wordt daarmee een opgave voor alle vormen van landgebruik en beheer. In de verschillende gebieden van Ede worden afspraken gemaakt om tot een integrale basiskwaliteit natuur te komen. Carlo van Rijswijk legt uit: "Daarbij houden we rekening met het feit dat ieder type landschap unieke eigenschappen heeft, waarin niet dezelfde soorten algemeen zijn."

De Edese natuurkwaliteit in kaart

Om de huidige natuurkwaliteit in kaart te brengen, is de gemeente Ede begonnen met het vormgeven van de 'Edese Natuurkwaliteitskaart'. Hierbij zijn negen Edese landschapstypes gedefinieerd en ingedeeld binnen vier domeinen, zoals beschreven in het boek 'Nederlandse vogels in hun domein' van Kwak en Louwe Kooijmans (2021). Vervolgens werd data verzameld over de aanwezigheid van vogelsoorten binnen vier categorieën: algemene broedvogels, schaarse broedvogels, algemene wintervogels en schaarse wintervogels. Deze data zijn vergeleken met cijfers van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) van de afgelopen vijf jaar. Op deze manier is in kaart gebracht waar de basiskwaliteit natuur (BKN) wel en niet op orde is in Ede.

Van data naar aanpak

Om de belangrijkste drukfactoren die leiden tot natuurarmoede aan te pakken, heeft de gemeente Ede zes strategische aangrijpingspunten geïdentificeerd voor het herstel van de landschapstypen (zie afbeelding hieronder). Deze strategische aangrijpingspunten zijn vervolgens uitgewerkt op operationeel en tactisch niveau, met bijbehorende SMART-geformuleerde doelen. Voorbeelden van deze uitwerkingen op verschillende niveaus werden verder toegelicht in de [presentatieslides](#).

Aanvulling landschapontwikkelingskaart

In het kader van het streven naar een betere natuurkwaliteit heeft de gemeente Ede de natuurkwaliteitskaarten geïdentificeerd als een waardevol instrument. De natuurkwaliteitskaart werkt als een indicatieve en signaleringskaart, maar om haar effectiviteit te vergroten zijn aanvullingen nodig met name met betrekking tot de verstedelijkingsopgave en de concrete invulling van de basiskwaliteit natuur. Deze toekomstige aanvullingen omvatten onder andere een landschapsecologische analyse (LEA) die rekening houdt met de verschillende componenten van natuur, bodem, landschap en water. Verder zijn hotspotkaarten noodzakelijk om de clustering van lokaal voorkomende, kenmerkende soorten inzichtelijk te maken. Specifieke aandachtspunten zijn waterbeheer, rode lijstsoorten, bloemrijk grasland, en zowel agrarische als stedelijke gebieden. Hierbij is het ook cruciaal om wettelijk beschermde soorten mee te nemen om een volledig en adequaat beeld te schetsen van de biodiversiteit en de benodigde beschermingsmaatregelen.

Volgende stappen

De gemeente Ede is van plan om de uitkomsten van de LEA te integreren in het programma voor robuuste natuurversterking. Ook worden begrotingsposten, investeringskredieten en fondsen van oude beleidsproducten en programma's op het gebied van landschap, biodiversiteit, klimaat en groen samengebracht. Er zal een nota kostenverhaal en financiële bijdrage worden uitgewerkt om een fonds voor robuuste natuurversterking in te stellen. Tevens zal een vrijwillig omgevingsprogramma voor robuuste natuurversterking worden vastgesteld. De uitvoering van dit programma omvat diverse projecten, waaronder de uitwerking van monitoring in samenwerking met Sovon en een vrijwilligersnetwerk.

Meer informatie over de aanpak van de gemeente Ede naar Basiskwaliteit Natuur, is te vinden in [de toolbox Basiskwaliteit Natuur](#).

Bekijk hier de videoregistratie van het centrale onderdeel van de workshop van de gemeente Ede: <https://youtu.be/5lNzm8SrlIk>